

תורה וחסידות

מושחתותיו של הרה"ג ר' אליעזר דוד פריעדמאן שליט"א

יהי רצון שתשרה שכינה במועשה ידיכם. (רש"י ל"א, בוג)

לא על מלאכת המשכן לבד, כי גם על מעשה ידיכם אשר צנחיתם חשרה השכינה והזכרה, אחרי אשר כבר הרימותם את תרומת ה' לנדבת המשכן, ומעתה חסול הזכרה על הנשאר לכם, כי כן דרך התרומה חטה אחת פוטרת כל הכרי ובעל הצית מחנךך על ידה, כמו שכתוב (מלאכי ג, י) צנחוני נא בזאת וגו' והריקותי לכם זכרה עד בלי די, וזה שנאמר אחר פרשת המעשרות (דברים כו, טו) השקיפה ממעון קדשך וגו' וכך את עמך, כי כשנותן חלק הגבוה חשרה הזכרה על הנשאר מעתה.

וזהו שחשרה שכינה במועשה ידיכם, ר"ל כל מעשה ידיכם צנית וצחוף צמשא ומתן תכוונה הכל לשמים לנורך גבוה לצדקה ולהולאות בניו לתלמוד תורה וכדומה, שיהיה זה מקום להשראת שכינה במועשה ידיכם ולנורך אחכם, וזהו ויהי נועם ה' עלינו ומועשה ידינו כוננה עלינו, שיהיה זכוונה הרצויה לשם שמים ואז ומועשה ידינו כוננה חשרה השכינה עליה.

אז יאמר יהי רצון שתשרה שכינה במועשה ידיכם, כי הנה מצוה צוה"ק כי כמה וכמה מקטריגים העומדים לבלבל את האדם ובשעת העבודה ותורה ומצוות מביאים אותו לידי עצבות ומרה שחורה, ומחפיים עלמם זכוונה לשם שמים לאמר אחת בן אדם למה תכנס את עצמך לעבודה הקדושה הזאת ואחת מלא עוונות ופשעים חלילה היראה ה' מידך, וכהנה רבות בהזכירו עוונותיו רק בשעת תורה וחפלה למען הביאו לעשות המצוות בעצבות בלי שמחה ואז לא פרחית לעילא.

אבל לעומת זה אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיח) כל גוים סבצוני הם הקליפות, סבצוני כדברים למין ולינק מגבול הקדושה ולבלבל אותי, עם כל זה בשם ה' כי אמילם, כלומר מתפארים בשם ה' בהזכירו עוונותיו, אבל כי אמילם ולא חפן את נפשי להם, דחה דחיתני לנפול חלילה בידם וה' עורני, לא אמות כי אחיה, פי' לא אעשה המצוות בעצבות צנחית מיתה כי אם בחיות ושמחה, ואספר מעשי י"ה, כי כן הוא עליית המצוה רק בשמחה כמ"ש בשלש רגלים יראה כל זכורך הם המצוות לפני ה', אז בשמחה יראו ויעלו להיות לפני ה', וזה שאמר דבקתי בעדומתי ה' אל תבישני, ר"ל דבקתי בעדומתי הם המצוות בעלותם לפניך דבקתי את נפשי בט להעלותם עמהם, אל תבישני ותכניסני עמהם לפניך.

זה שנאמר גם כן כאן יהי רצון שתשרה שכינה במועשה ידיכם אבל בעצבות אין השכינה שורה, וזהו ויהי נועם כו' ומועשה ידינו כוננה עלינו, פירוש אחת כונן את מעשה ידינו לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה ואל תדאגו, ומועשה ידינו כוננה כי השכינה חשה הכל עצורך לה' ותכווננה.

[תפארת שלמה, הגה"ק רבי שלמה הכהן מראדאמסק ז"ע]

בנסיעותיו לראדאמסק. ענה להם השידלאוובצער שהוא נוסע לה' תפארת שלמה" ללמוד הימנו את עבודת השמחה שהוא יחיד בעבודת ה' בשמחה ובטוב לבב.

*

דוע שהרה"ק בעל ה' תפארת שלמה" היה ב' פעמים בצאנו אצל הרה"ק בעל ה' דברי חיים" כשבאחד מהפעמים נסע אצלו לחוג את חג השבועות.

להרה"ק בעל ה' תפארת שלמה" [היארצייט כ"ט אדר] היו הרבה צדיקים ומנהיגי עדה שבאו להסתופף אצלו, וביניהם היו, הרה"ק מוואלברז, הרה"ק ר' עמנואל מפשעדבארז ז"ע, וה' גוטער איד" מניישטאדט, והרה"ק ר' נתן דוד שידלאוובצער נכדו של היהודי הק', ועוד.

פעם שאלו גדולי תלמידיו את הרה"ק משידלאוובצער - אחר שכבר היה לו ציבור גדול של חסידים - מדוע הוא עדיין ממשיך

חסיד אחד סיפר לי שאביו סיפר לו שהוא עצמו זוכר החג השבועות שה'תפארת שלמה' הגיע לצאנו, וזוכר היה שכשה'תפארת שלמה', הגיע לעיר נסע ה'דברי חיים' לקבל פני הרה"ק, שהיה מלווה בהרבה חסידי ראדאמסק שנסעו עם רבם לחג השבועות לצאנו.

אחר שכל הפמליא הגיעה לביתו נאווה קודש של ה'דברי חיים' הסתגרו שני המנהיגים בחדר מיוחד לבדם, ובחוץ נשארו עומדים חסידי צאנו וראדאמסק, בין לבין היו שם מהחסידים (אשר לא כולם היו בבחינת שמן זית זך) שהתחילו להתווכח ביניהם, כשחסידי צאנו מכריזים שרבם הוא המנהיג הגדול ביותר שאפילו ה'תפארת שלמה' בא ומכניע את עצמו לפניו, וחסידי ראדאמסק עונים לעומתם שעכשיו הוכח לעין כל שרבם הוא המנהיג שגדול ביותר, אחר אשר הראה לכולם את ענוותנותו ושפלות רוחו אשר מוכן לנסוע גם למנהיגים אחרים שבמקום גדולתו שם אתה מוצא ענוותנותו, שהשאיר את כל קהלו בחג השבועות ונסע לצאנו.

באמצע הויכוח יצא ה'תפארת שלמה' מחדרו של ה'דברי חיים' ומיד הרגיש ברוח קדשו את נושא שיחתם (או אולי מחמת פיקחתו) ל"כ יכול היה לדעת שהתווכחו בדבר זה) פנה לעבר החסידים ואמר להם "וכי מהו הנפקא מינא אם אני הוא גדול יותר או שהצאנזער רב הוא גדול יותר, דער עיקר איז, איר זאלט זעהן איר זאלט אליין זיין לייט".

יהודי זקן מחסידיו של ה'תפארת שלמה' סיפר שאחר פטירת רבו נסע להתסופף בצל ה'דברי חיים' בצאנו, (ה'תפארת שלמה' נפטר מן העולם עשר שנים לפני הרה"ק מצאנו) כשנכנס החסיד לחדרו של ה'דברי חיים' שאל אותו הצאנזער רב לאיזה גוטער איד היה רגיל לנסוע עד עכשיו.

ענה לו החסיד שרגיל היה לנסוע לראדאמסק לה'תפארת שלמה' והוסיף ואמר שהיום הוא יום היארצייט של רבו.

אמר לו ה'דברי חיים' לא ידעתי שהיום הוא יום היארצייט, וכיון שכן קרא למשמשו ונתן בידו מעות שימסור אותו להרבנית (אשר כידוע לא היתה משופעת בכסף) שתכין סעודה גדולה לכל היושבים והחסידים לכבוד יום ההילולא של התפארת שלמה, ואח"כ וציוה שיקנה הרבה נרות, והדליקם לכבוד ההילולא.

בעת ערוכת השלחן לא פסק מלעיין בספר תפארת שלמה (שנדפס בשנה ראשונה שאחר הסתלקותו) וחזר על דברי תורתו.

והנה באמצע עיונו בהספר הרים את עיניו הק' ואמר "אוי האט ער פון מיר באהאלטן" שעל אף שנסע אליו פעמים בחייו, לא הכיר את רום ערכו עד אשר ראה את ספרו שבו ראה את גודל מדרגותיו.

ה'תפארת שלמה' היה לו חסיד, יהודי סוחר אשר היה ירא ה' ותלמיד חכם שנקלע למצב קשה בפרנסתו ונכנס לרבו באומרו שיש לו כמה בעלי חובות אשר הם מחכים בסבלנות על כספם אשר בעזר השי"ת אשיב להם בקרוב כשישתפר מצבי, אך יש לי מלוה אחד אשר נושה בי מעות ואינו נותן לי מנוח, שרודף אחרי בשביל כספו עד שמוכן ללכת משום כך לערכאות, ואי לאו אדם זה הייתי יכול להתחיל את מסחרי מחדש עד שיהיה לי מעות לפרוע את חובותי ולשוב לעמוד על רגלי כמקודם, והוסיף לומר שצר לו ומתבייש הוא לומר לרבו שאותו נושה הוא יהודי תלמיד חכם ובר אוריין, והוא חסיד של חסידות מסוימת אשר במקום לשאוב משם יראת ה' ומעשים טובים לקח מהם רק את החריפות הידועה באותו חסידות והוא אינו מוכן לשום דיחוי והתמחקות עד שאשוב לו את כספו מיד, עד שאין הוא יכול לסבול יותר את פגיעתו הרעה של אותו אדם.

אמר לו התפארת שלמה, "שמע בני, הנה אני עתיד לנסוע לקראקא ושם אראה לסדר את ענייך על צד היותר טוב".

כשהגיע ה'תפארת שלמה' לקראקא שלח מיד את משמשו שיאמר לאותו מלוה שהוא מבקש מאוד שיבוא אליו כיון שיש לו איזה ענין לדבר עמו באופן נחוץ.

האיש ההוא, שהבין מיד שה'תפארת שלמה' קורא אותו כדי לדבר איתו בענין אותו חוב, המשיך להתנהג בתקיפותו, ואמר להמשמש "אין לי שום מסחר ושום שייכות להרבי מראדאמסק, ואין בדעתי להענות להזמנתו לבוא אלי". כששמע ה'תפארת שלמה' התשובה שביד המשמש עדיין לא התיימש, אלא חיכה להזמנות נוספת לקוראו אליו.

באותו ערב הגיע הרה"ג ר' שמעון סופר, רב העיר קראקא, לבקר במעון קדשו של ה'תפארת שלמה', אמר לו התפארת שלמה, "הנה הרב מכיר את אותו איש. אני כבר שלחתי אליו שיבוא בענין החוב אשר הוא נושה באחד ממכירי, והוא לו רצה להענות להזמנתי ולא בא, ובכן מבקש אני מכבודכם שהיות ואתם מכירים את המלוה ואת הלוה, לכן שלחו נא את שליח הבית דין שלכם שילך ביחד עם המשמש שלי עוד הפעם שיבוא אליו מיד".

אכן שני שליחים אלו פנו לאותו אדם שיבוא לבית הרבי, אך הוא המשיך במרדו ובעזותו שאינו רוצה לילך בשום אופן.

לפני שה'תפארת שלמה' כבר עמד לחזור לעירו שלח את משמשו עוד שילך לאותו אדם שיחוס על נפשו ויבוא מיד, שאם לא כן עתיד הוא להתחרט מאוד על התעקשותו, אבל שוב חזר השליח בידיים ריקות שאותו אדם עדיין עומד במרדו ובעזותו שאין הוא רוצה לילך בשום אופן.

ה'תפארת שלמה' כבר עלה על מרכבתו לחזור לעירו, גם הקראקעווער רב ר' שמעון סופר הגיע אליו להפרד ממנו וללוותו, וכמובן כשעיר ואם בישראל כקראקא ראה ב' גדולי

עולם אלו נוסעים ביחד על המרכבה נתאספו שם ציבור גדול מאוד של אנשים אשר נדחקו לחזות בזיו פני הצדיקים.

פתאום ראו מרכבה מגיע במהירות ובו יושב האיש ההוא שלא רצה לבוא מקודם כשהוא מגיע עכשיו ורוצה כבר לגשת למרכבת הרבנים, אלא שמרוב הדחק לא היה שום אפשרות לגשת לפנייהם, אלא שכיון שהאנשים ידעו מכל הסיפור, ורצו לראות האיק יפול דבר התחילו האנשים להדחק קצת שיוכל המרכבה לגשת, אך הוא התנהל בכבודות בין המון האנשים, עד שאמרו לה"תפארת שלמה" שהאיש כבר רוצה לגשת. הורה התפארת שלמה להציבור שיעשו לו דרך בין שני שורות בני אדם כדי שיוכל לגשת לפניו, ואז הצליח האיש לבוא עד למרכבת הרבנים אשר שם ישבו מצד אחד התפארת שלמה והקראקעווער רב כשהם מורים לו שהוא יעלה על המרכבה וישב מול פניהם בצד השני של המרכבה.

אחר שכבר נתיישב על מקומו, לא הסתכל ה"תפארת שלמה" כלל לעברו ולא דיבר עמו מאומה, אלא פנה להגאון ר' שמעון סופר ואמר לו "דע לך שמחלוקת וחילוקי דעות גדולות היו אצל רבותינו, המגיד מקאזניץ ובין החוזה מלובלין, שהקאזניצער מגיד סובר היה שלא טוב הדבר שיהא עשירות לו לאדם, וכדכתיב "וישמן ישורון ויבעט" שהעשירות נסיון גדול הוא לאדם, והחוזה מלובלין היה סובר להיפך שהעניות מעבירה את האדם על דעת קונו, וכשהאדם טרוד על המחיה ועל הכלכלה ואין לו כל צרכו אין לו הדעת שיוכל לעבוד את בוראו כדבעי, וממילא טוב הדבר שהאדם יהיה לו עשירות".

סיים ה"תפארת שלמה" באומרו, "דעו לכם רב העיר, שמחלוקת זו היא מחלוקת עמוקה כמו המחלוקת במשנה בין בית שמאי לבית הלל, ובגמ' בין אביי ורבא, וכמובן שזהו מחלוקת להלכה, ובכן אנחנו פוסקים להלכה כהרבי מלובלין, שטוב לו לאדם שיהא לו עשירות, אך במקום הצורך לפי הענין יכולים אנו לפסוק כמו המגיד מקאזניץ שהעניות יפה לישראל".

כיון שאותו בר נש שמע דברים הללו מפיו של הרבי מראדמאסק הבין מיד כלפי מה הדברים אמורים, וחיש מהר הכניס ידו לחיקו כשהוא מוציא משם את כל סטרי החוב של אותו אדם אשר היו מונחים אצלו, ומסרם מיד לידי הק' של ה"תפארת שלמה" באומרו קחו לכם זאת במתנה גמורה ועשו בהם כטוב בעיניכם, ומחלו נא לי על שלא באתי עד עתה בקריאת משמשו.

לקח התפארת שלמה את חבילת השטרות ושאל את האיש אם בטוח הוא שאין לו עוד שטרות, וכשמע שהלה בטוח שאין לו עוד שום שטר, תפסם וקרעם לגזרי גזרים, וצוה לו ללכת לדרכו לשלום.

כשיצא האיש מהמרכבה נגשו אליו כל הקהל ושאלו אותו מדוע שינה את דעתו אחר שהתעלם מקריאותיו של התפארת שלמה, ונהפך לבו פתאום ורץ אחריו להתפייס בכל דרך.

סיפר להם האיש שאחר שמיאן לבוא בקריאתו של המשמש התחילו כל איבריו להתנקש דא לדא ונחשכו מאוד עיניו, עד שהרגיש ששעתו קרב להסתלק מן העולם, וממילא מובן שמיד פגה התנגדותי לבוא ורצתי מיד להתפייס אותו.

התפארת שלמה פסק כה"חוזה מלובלין" שיש להשפיע עשירות לבני אדם כנ"ל, וכן היה למעשה שכל תלמידי וחסידיו ראדאסק היה להם פרנסה בריוח ורובם היו עשירים גדולים מאוד, יתן ה' שזכותו יגן עלינו שישפיעו עלינו ג"כ עשירות ושמחה כהנהגתו.

דרכו של ה"תפארת שלמה" היתה לברך את חסידיו ע"י שהיה נראה כמקלל קללות נמרצות, ובמקרים נדירים היה ג"כ מכה אנשים במקל (כדרכו של ה"דברי חיים מצאנז) שבזה הוריד את הדינים הקשים מעל האדם, ומי אשר קיבל הימנו קללה יודע היה שנושע בפקודת ישועה ורחמים.

פעם בערב שבת אמר למשמשו שיכין לו את מקלו שיהא מוכן להשתמש בו ביום השבת.

בשבת באמצע עריכת שלחנו התחיל להתרגז על חסידיו כשהוא צועק עליהם מדוע הם באים אליו אחר שאין הוא יכול כלל להושיעם ולהועיל להם, והם רק מפריעים אותו מעבודת בוראו מתורה ותפילה וכו', וכך באמצע רוגזו לקח בידו את המקל להכות את האנשים, ומיד ברחו כולם לנפשם והוא החל לרדוף אחריהם.

ה"תפארת שלמה" דרכו בקודש היה שלא לילך ברגליו כרגיל אלא היה גורר את רגליו ולא הגביהם מן הארץ, ולא משום מכאוב או חולי אלא משום סיגוף, משום גלות השכינה.

וכמובן שבאופן כזה הצליחו כל החסידים לברוח ממנו בקלות, אלא שחסידי אחד החליט שבמקום לברוח עם כל הקהל עדיף להתחבא בחדר האחר מתחת לדלת, ושם ימתין עד יעבור זעם, אלא שה"תפארת שלמה" פנה לעבר אותו חדר וכשמצאו עומד ומתחבא שם התחיל להכותו במקלו אשר בידו בכל כוחו מכות נמרצות במספר ארבעים יכנו, ואז נח מרגזו ושב לתדרו.

האיש המוכה לא ידע את נפשו מרוב צער, חזר לביתו בבכיות כשהוא חושב לעצמו שהוא החוטא הגדול שבעולם ולכן הכה הרבי רק אותו בלבד, ולא יכול היה לנוח מרוב צער.

אביו, שג"כ היה בין הבאים לחסות בצלו של הרבי מראדמאסק נכנס לרבו ואמר לו שבנו שרוי בצער גדול על שקיבל ארבעים מלקות והוא חושב את עצמו להחוטא הגדול ביותר עלי אדמות.

אמר לו ה"תפארת שלמה", הגד לבנך שלא יצטער כלל על המכות שקיבל שנגד הארבעים מלקות יזכה לארבעים אלף רובל כסף.

ואכן כך הוה האיש שהיה לו בביתו כרטיס הגרלה נתבשר שמספרו עלה בגורל וזכה בהפרס של ארבעים אלף רובל, ז"ע.

זהב שבא

אלה פקודי המשכן משכן העדות אשר פקד על פי משה (שמות לז, כא).

פי' רש"י משכן משכן רמז שנתמשכן ב' פעמים בעונותיהם של ישראל.

ויש לדקדק, מה ענין רמז זה לכאן שנמנו הזהב והכסף והחפצים אשר נעשו למלאכת המשכן שלא נחסר מהם, ורמז זה הי' ראוי להיות נאמר בתחילת ציווי עשיית המשכן או בשעת עשייה או בשעת גמרו, לא כאן בעת מנין הנדבה אם נחסר ממנה או לא.

ונראה עפ"י מה דאיתא במדרש רבה פ' זו בזה"ל, ולמה עשה עמהם חשבון, הקב"ה ית"ש מאמינו שנאמר לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא, ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשוב לפניכם, אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחוריו שנאמר והיה כבא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה והביטו אחרי משה, ומה היו אומרים ר"י אמר וכו' ר' חמא אמר היו אומרים חמי קדל דבריה דעמרם וחבירו אומר לו אדם ששליט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר, כששמע משה כך, א"ל משה חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון, אמר להן באו ונעשו חשבון הוי ואלה פקודי המשכן, עכ"ל.

וידוע שכל דבר שהוא מתחילתו כולו טוב אין בו שום צד תערובות חטא אין דבר רע יוצא ממנה אף לאחר כמה סיבות וגלגולים, וזה הוא מה שאמרו חכמז"ל כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך, משום שלא הי' בפרוטה זו שום צד חלק רע ת"ו, לא בפרוטה עצמה ולא מצד הנתינה שנתן אותה בעין טוב, א"כ גם הנוטל אותה הי' מתברך.

גם זה הוא הכוונה מה שהביא רש"י בפ' תולדות שהיו אומרים זבל פרידותיו של יצחק ולא כספו וזהבו של אבימלך, משום שזבל פרידות של יצחק לא הי' בו שום צד חלק רע ח"ו והי' בא ג"כ ליד המקבל או הקונה בעין טוב, ולכן בכל מה שהיו עושים בזבל ההוא הי'

בו ברכה, משא"כ בכספו וזהבו של אבימלך שכבר אמר שלמה המלך ע"ה אל תלחם לחם רע עין, כי כיון שלא ניתן בעין טוב סוף כל סוף יבצבץ כח הרע ויגרום לאחר כמה סיבות וגלגולים היזק והפסד באיזה ענין להמקבל אותה, ועין בתוס' בחגיגה גבי אחר שכתבו בשם המדרש והואיל דבתחילת לימוד הי' תערובת שלא לשמה יצא לתרבות רעה ת"ו וכדומה הרבה מבואר כן במדרש חכמז"ל, ובש"ס איתא דברכות של בלעם חזרו לקללות ח"ו, והוא ג"כ לטעם הנ"ל, וא"כ י"ל ג"כ הטעם דהא דגרם החטא דנתמשכן המשכן בעונותיהם של ישראל הוא ג"כ לטעם הנ"ל, משום דתחלת עשייתו כבר היו ליצני ישראל חושדים למשה רבם והי' בו מתחילתו חטא של חושד בכשרים ומהרהר אחר רבם, ולזה גרם הענין עד שלבסוף נתמשכן ונרחב, ולכן שייך שפיר הרמז זה לכאן כי אמר ואלה פקודי המשכן וגו' בשביל שחשדו אותו הליצנים כנ"ל לכן המשכן משכן נתמשכן שני פעמים בעד ישראל, והבן.

☆☆☆☆

חתם סופר

ויתנו את הפעמונים בתוך הרמונים וגו' (שמות לט, כה).

מזה מסתייעי הרמב"ן לפרש שהי' הפעמונים בתוך הרמונים ממש לא כפירש"י דהי' בין הרמונים, אמנם מקרא שלאחריו מסייע לפירש"י דאמר פעמן ורמן פעמן ורמן.

ולולי דמסתפינא הייתי אומר או"א דא"ח, כי הי' פעמון בלא רמון ואח"כ רמון ופעמון בתוכו ואח"כ פעמון בלא רמון ואח"כ רמון ופעמון בתוכו, וכן הי' על שולי המעיל סביב סביב.

והרמז עפ"י דאחז"ל [ערכין ט"ז]. שמכפר על לה"ר, ונ"ל דלאו דוקא המדבר רע על חבירו אלא גם המדבר טוב על עצמו ומתפאר כך וכך עשיתי מע"ט היינו ממש כמו לה"ר על חבירו ומי לנו גדול מנחמי' נענש על אמרו זכרה לי אלהי לטובה [סנהדרין צ"ג:], ומכ"ש מי שאינו מתכוון אלא רק להתפאר, ע"כ הפעמונים

שמים וארץ, ע"כ ברכם יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם, שיתואר במעשי ידי עצמם ולא יקופח שכרם במה שסייעם ה'. [תקס"ג].

☆☆☆☆

שפתי צדיק

וירא משה וגו' והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו (שמות לט, מג).

לכאורה כמיותר כפל הדברים, אכן יש לפרש ע"פ מאמר חזו"ל שמשמע"ה הי' מצטער שכל ישראל התנדבו לנדבת המשכן והוא לא נתן כלום, ואינו מובן למה לא התנדב, ומעיקרא מה קסבר.

ונראה שידע משרע"ה שנצרך לבנין קדוש כזה כוונת ויתודים נוראים וזה עיקר מכון לשבתו יתברך, והכין עצמו שיהי' הוא מיחד היחודים הנצרכים לזה, כעין שפירש המגיד הקדוש ז"ל על מאמר חזו"ל ביומא (ע"א) דעבדין עובדא דאהרן, שמעי' ואבטליון עשו כוונת שעייז נתקבל עבודת כה"ג או עיי"ש, וירא שישראל עשו ככל אשר נצטוה מה' שיהי' מכון לשבתו יתב"ש והכל עשו ממש כרצונו יתב"ש ולא הי' לו מה להתנדב עוד, כדאי במד"ר שה"ש יפה את רעיתי כתרצה, כד את בעי לית את צריכת למילף על קרבנות מן הנשיאים שכיוונו מדעתם אל רצונו יתב"ש.

☆☆☆☆

מכפרים על לה"ר ורמונים עם פעמונים בתוכו מכפרים על מלאים מצות כרמון ומשמיעים קול בחצוצות.

ועד"ז אמרתי רמו בפסוק פזר נתן לאביונים צדקתו עומדת לעד [תהלים קי"ב], פי' כי בנתינת צדקה ישובח גם זה האיש המפאר עצמו, שאפי' לנסות הקב"ה הותר [תענית ט']. מכ"ש לפאר עצמו בזה. וזהו פזר נתן לאביונים, פז"ר ר"ת פ'עמון זיהב ר'מון, פי' שמשמיע קול קול בנתינתו לאביונים, מ"מ צדקתו עומדת לעד. [תק"ס].

☆☆☆☆

זחם סופר

ככל אשר צוה ה' את משה כן עשו בני ישראל את כל העבודה, וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה כאשר צוה ה' כן עשו ויברך אותם משה (שמות לט, מב מג).

פירש"י יה"ר שתשרה שכינה במעשי ידיכם ויהי נועם וגו'.

ויל"ד בפסוקים אלו כפל ענין במלות שונות, גם כי למה ברכם אחר המלאכה וראוי יותר לברכם קודם לכן. ועוד, וכי הי' ספק שלא תשרה שכינה, והקב"ה אמר מעיקרא ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

וי"ל, כי עפ"י טבע המלאכה ההיא היתה צורך טרחה מרובה וזמן רב, אבל בעצם נעשה הכל בסיועה ה' במהירות רב דומה ממש לבריאת שמים וארץ, בדבר ה' שמים נעשו, הוא אמר ויהי, והי' ככל אשר ציוה ה' את משה כן עשו ב"י, ר"ל שהי' עשייתם כ"כ במהירות כמו שציוה ה' את משה והראהו משכן עשוי בהר בדבורו של הקב"ה והי' כן, ע"כ חזר ואמר וירא משה את כל המלאכה והנה עשו אותה.

והוסיף כאשר ציוה ה' כן עשו, ר"ל כמ"ש לעיל שנעשה ממש בדבור ובציווי של ה' ולא במעשה אדם, ויש לחוש שההשראת שכינה של עכשיו לא יתואר על מעשי ידיהם, כי הם לא עשאוהו ויהי' זה הפסד שכר וכבוד להם, וגם כי גדולים מעשי ידיהן של צדיקים יותר ממעשי